

PREMIS I CICLES LITERARIS DURANT LA SETMANA PASSADA

Ni negres ni consentides

Durant la setmana passada, València i Sedaví —poble tocant la capital— van ser centre de literatura de dones i de novel·la negra, respectivament. Un cicle d'estudis i investigació feminista i un premi de gènere negre han trencat esquemes en els dos plantejaments.

V. Partal i M. Alberola

«Literatura de dones: una visió del món» era el títol que havia triat el tercer seminari permanent d'estudis i investigació feminista per a un debat que reuní a València, del 17 al 21 de febrer, les més importants de les nostres escriptores actuals. El 22 arribava el torn del premi de novel·la negra «Ciutat de Sedaví». Al final resultà que ni aquelles eren tan consentides, ni aquest fou tan negre. Coses de la literatura...

Una de negres

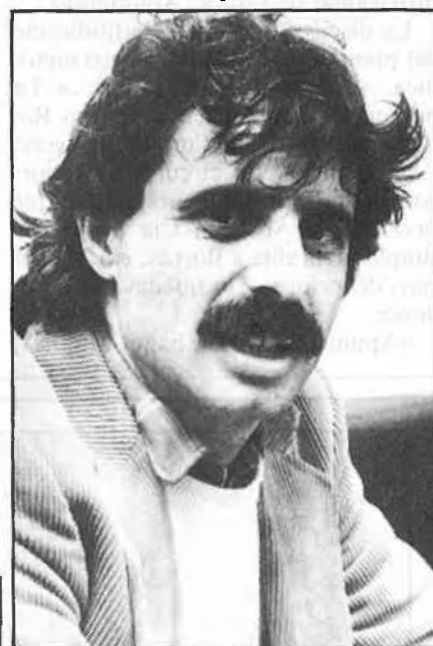
Era el tercer, però era el primer. El primer de novel·la negra «Ciutat de Sedaví», l'únic existent en llengua catalana (trenta mil duros i publicació a l'editorial 3i4 del relat guanyador), resultat dissabte passat en la sala de sessions de l'Ajuntament, on hi ha em-

padronats, entre altres, Vicent Ruiz Monrabal i Ferran Torrent, era el tercer de la seua breu però eficaç història i, ahora, el primer.

Dos anys anteriors, amb les bases reduint implacables el nombre de pàgines a escriure a la categoria de conte, havien deixat pas ja a aquesta tercera-primera convocatòria, adreçada ja a grandàries superiors (96 pàgines redactades pel guanyador), en forma de novel·la.

A les set i quaranta-dos minuts el veredicta quedava vista per a sentència. L'escenari no podia ser més escaient. Una sala de dimensions considerables, només amb una llarga taula al seu centre. Al cap de la sala, un entarimat amb una altra taula —aquesta l'oficial de l'ajuntament— i les dues banderes de rigor. Pertot, les fotografies dels alcaldes de Sedaví, si més no des de principi de segle. Un cert regust sicilià en l'ambient.

Pel que fa als jutges, aquests eren Vicent Aleixandre, cronista afamat de la cosa dels esports al periòdic *Levan-te* i amic de l'omnipresent Ferran Tor-

Esquerra: Ramon Barnils i Quim Monzó, molt més que un club. Dalt: Ferran Torrent.

JORDI VICENT

rent, i Ramon Barnils *et* Quim Monzó, inseparable grup de dos amics també del frustrat aspirant a duc de Sedaví.

Xavier Borràs, director, amb el seu germà Enric, de l'editorial barcelonina *El Llamp* i de la revista del mateix nom, resultà ser-ne el guanyador, enmig d'una disputada brega amb Manuel Joan i Arinyó, que aspirava —darrere el pseudònim de Fred Astaire i Ginger Rogers— a sumar un premi més a la seua ja inacabable llista d'èxits.

Al final decidí l'escàndol: l'argument del Borràs promet alçar una saludable polèmica:

«És la història d'un assassinat, el d'un professor d'història que investigava ara les circumstàncies de la mort de Companys i que troba el nom del delator, el qual va i resulta que és un polític català molt conegut. Hi apareixen periodistes, *mortadelos* de la Generalitat. Hi ha sexe, hi ha acció, hi ha humor...»

Un bon argument per a començar amb bon peu el camí d'aquest premi. Ferran Torrent ho explicava a la regidora de cultura, Carme Pla, que no s'ho acabava d'empassar: «Si la novel·la fa polèmica, cridarà l'atenció sobre el premi de Sedaví». Aquesta, però, no ho veia massa clar: «amb aquest argument, ja pot ser escàndol, ja». *Octubre pinta negre* és el títol provisional de l'obra. Apunteu-lo.

La discussió prèvia a l'adjudicació del premi havia estat dura però metòdica. «Aviam com ho farem...» La pregunta i el gest enèrgic de don Ramon Barnils havia inaugurat la sessió i el balanç havia circulat (dos vots contra un, sempre) de majoria simple favorable a Arinyó i Cia a majoria simple favorable a Borràs; editor, per cert, del primer. Tot quedava en casa, doncs.

«Apunta que hi ha hagut majoria,

perquè n'érem tres. Si n'haguéssim estat dos o quatre, hauria quedat en empat». L'aclariment era d'un Monzó divertit de veure retratat, en la galeria d'alcaldes il·lustres, un oncle de l'escriptor negre més famós de Sedaví, vestit de falangista. «Amb molt mal gust», segons el Tigre.

Soldada roja, la novel·la de Manuel Joan Arinyó restà finalment recomanada per a la publicació a l'editor Eliseu Climent, el qual havia arribat a l'ajuntament, quan el jurat ja havia decidit el veredict. «T'has comprat el R-25 amb els diners que t'he fet jo, i ara podràs comprar-te el xalet gràcies als premis Ciutat de Sedaví». Ferran Torrent, que havia realitzat una espectacular entrada pocs minuts abans de la proclamació del veredict, intentava endolcir més encara el producte a l'editor. «N'has trobat un de la teua mida», féu algú adreçant-se a Climent.

Fet i fet, doncs, l'únic premi de novel·la negra del país —i de l'estat segurament— acabava de ser lliurat. «En realitat, no eren massa negres», afirmava Quim Monzó al casino del poble mentre Torrent, sempre Ferran, explicava les incidències dels seus combats de boxa en aquell local, a

porta tancada i sota la vigilància de Juanito el Moro. Aleixandre, gat vell en això de l'esport, se'l mirava cua d'ull.

«Més aviat diria que són del color del tallat», s'havia afirmat durant una paella prèvia al Palmar, que comptà com a convidat d'honor amb Vicent Pertegaz, un traductor que s'ha deixat mitja vida a l'URSS i que es convertí en referència obligada per a Monzó i Torrent, els quals monopolitzaren la conversa, encara impactats per les traduccions italianes d'un semidissident, Sergei Jefimòvic, en el qual els dos novel·listes han vist el Raymond Chandler dels anys vuitanta.

Jefimòvic —i alguna escadussera referència a alguns dels habituals del gènere— foren de debò els únics negres d'un premi que ha iniciat la seua marxa «disposat a acabar amb els poetes, que n'hi ha massa». L'afirmació, rotunda, un pèl esperpèntica i joial, només podia tenir un autor en aquell taula. Endevineu-ho.

No tan consentides

Dirigit per la historiadora Isabel Segura, també coordinadora de la

EL TEMPS ESPECIAL ANDORRA

- Descripció del país.
- Pistes i instal·lacions per a esquiar.
- Adreces i telèfons d'interés.
- Complexos turístics.
- Festes majors i festivals.
- L'Andorra romànica.
- Excursions i escalades.

TOT EL PAÍS

AL VOSTRE ABAST

col·lecció «Clàssiques Catalanes», la setmana passada se celebrà a València el tercer Seminari Permanent d'Estudis i Investigació Feminista. Dels dies 17 al 21, diversos actes i autors, al voltant d'una nova disciplina —la ginecocrítica o crítica feminista—, analitzaren el tractament de la dona al llarg de la literatura i la problemàtica com a autores. Tot, amb la Conselleria de Cultura, el Departament de la Dona i el Vice-rectorat d'Extensió Universitària i Normalització lingüística com a *sponsors*.

Les conferències, amb motius tan interessants com «La literatura de dones com a font de documentació», d'Isabel Segura; «El misoginisme bíblic», de Teresa M. Major; «Sor Isabel de Villena», de Rosanna Cantavella, i «Clementina Arderiu», de Maria Mercè Marçal, culminaren en una taula redona, constituïda per les escriptores Beatriu Civera, Anna Montero, Carmelina Sánchez-Cutillas, Encarna Sant-Celoni, Isabel Robles i Isabel Segura.

Les conferències foren com un procés, amb caràcter retroactiu, als Guillem d'Aquitània, Tertulià, Sant Ambroç, sant Joan Crisòstom, Joanot Martorell, Jaume Roig, Cerverí de Girona... Tots aquells que acusaren la dona d'interlocutor de Satanàs, iniciativa eròtica i principi del caos humà. Elles, des d'Eva a la dolça Neus, han ballat amb la més lletja, se'ls ha anul·lat les diferències o se'ls ha accentuades, sempre, però, en detriment seu.

El feminisme mai no ha estat, com algú hauria pogut pensar, una cosa de xiques lletges que s'organitzen davant la indiferència de l'home. És una ciència i té una matèria d'estudi i una aplicació didàctica. Se'n fan tesis doctorals. No és reaccionari, és una reacció a la ginecofòbia del patrimoni cultural i social.

Entre les autores estudiades en el cicle cal destacar la importància de Sor Isabel de Villena i Clementina Arderiu. L'una, pel *Llibre anomenat Vita Christi*, on va rebatre el masclisme militant de l'*Espill* de Jaume Roig. L'altra, perquè malgrat fer poesia femenina —segons Maria Mercè Marçal— i anar associada a Carles Riba, el seu marit, hi ha daltabaixos en la seua obra que fan pensar que era una dona preocupada per la problemàtica del seu sexe —gènere. En aquest últim cas, les teories de Marçal semblen un poc agosarades: voler trobar en Arderiu, una dona que assumeix l'estereotip de la felicitat immòbil i que es considerava —segons l'obra— part de la

¿Hi ha un llenguatge literari de dones?

casa, és atrevit. Reivindicar-la per al feminisme, en tot cas, recorda allò dels cinefòrums dels jesuïtes, on en totes les pel·lícules —de vegades tardava més, de vegades menys— sempre apareixia Déu.

La taula rodona s'esperava l'acte més polèmic del seminari. La participació de Carmelina Sánchez-Cutillas i el seu antifeminisme palés auguraven una forta pirula. No fou així, però hi va haver un debat interessant.

La qüestió de l'existència d'un llenguatge literari diferent al de l'home va merèixer totes les opinions. Anna Montero, poeta, observà que mai no l'havia trobat, però que sí que n'hi ha. Carmelina Sánchez-Cutillas assegurà no haver-se plantejat mai a l'hora d'escriure si era home o dona, «no veig això del llenguatge de dona. En assaig i història, per exemple, si escrius alguna cosa sobre la batalla de Lepanto, no veus el «plumero» a ningú. Em fa molta ràbia que les mateixes dones facen aquesta classificació de literatura femenina, perquè és una discriminació cap a la dona feta per ella mateixa».

Encarna Sant-Celoni, propugna la indistinció de llenguatge, tot citant Júlia Kristeva, i denuncià —més gestual que no verbal— una discriminació sexista «fortíssima» i les escriptores «que volen calfar-se amb models eròtics masclistes». Jo m'he presentat a premis amb pseudònim d'home per tal d'enganyar el jurat». Des del públic li remarcaren que no havia enganyat el jurat, sinó a ella mateixa.

També des del públic, Maria Mercè Marçal va puntualitzar que «les dones hem llegit més llibres d'homes que no de dones, de manera que el punt de vista masculí pondera en la nostra creació. Escriure en neutral és imitar,

per tradició cultural masculina, l'home. Allò que no es nota és masculí».

Per la seua banda, Beatriu Civera remarcà que vivim en una època de major llibertat i que no calia fer transvestisme d'autor per concursar als premis literaris.

Isabel Robles va defensar que l'acte d'escriure no responia a una mecànica del sexe, «però no entenc com es pot viure l'experiència de la dona, i en posar-se a escriure, ignorar-la. Si tenim una experiència diària, i som conscients que vivim d'una manera i no d'una altra, no podem obviar-la. No podem escriure sense que es note que som dones perquè no som andrògines ni vivim en una societat andrògina, ¿com haurem de fer una obra andrògina? L'androganisme és una trampa, perquè podem arribar a la igualtat negant el feminisme. Hi ha en l'actualitat, en algunes escriptores, una gran por a ser titlades de feministes, i no sé per què. A la igualtat arribarem des de les diferències, perquè si no, ens negarem».

A la fi de l'acte Carmelina fou preguntada per la seua visió del feminisme i la sala s'omplí de riure. «No puc opinar —va dir— perquè això és molt llarg i donaria per a una altra sessió com aquesta, i per culpa del masclisme he d'anar-me'n a posar el bullit al meu home».

Uf, van pensar elles. El misoginisme som nosaltres, des dels trobadors a Ferran Torrent, passant per Ausiàs, Metge, Sant Vicent i D'Ors. A tots se'ns va aparèixer Salomó com en l'*Espill*, d'una manera o d'una altra, i elles, totes, les Isabels —la Segura i la Robles— ens fan una *Vita Christi* de greuges cada any. Ser dona és fotut. Ser home tampoc no és cap ganga, però menys. □